

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**COLLATIO-||NVM SACRARVM|| LIBRI VIII.|| Tilmanni
Bredenbachij S. Th. D.||**

Bredenbach, Tilmann

Coloniae Agrippinae, 1592

VD16 B 7378

8. De Drithelmo in prouincia Nordan Humbrorum, qui à mortuis resurgens,
multa & tremenda & desideranda, quæ viderat narravit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65002)

narum tempus elapsum est. Venient ij cum
 lampadibus vacuis, ianuamque pulsabunt, sed
 omnem sibi sentient aditum præclusum, au-
 dientque vocem illam sanè terribilem: Amen
 dico vobis: Nescio vos. Vigilemus igitur, quia
 nescimus diem neque horã. Merito illi exclu-
 duntur, qui iam stertentes, diemque illum &
 horam negligentes, nolunt lampades suas im-
 plere oleo bonorum operum ex cõdignis pœ-
 nitentiæ fructibus. Utinam verò audiant Do-
 minum dicentem: Vigilate ergò, quia nescitis
 diem neque horam, qua Dominus vester vè-
 turus sit. Ecquid verò aliud per omnem vitam
 suam Christina clamavit, nisi vt pœnitentiam
 agerent homines, & nūquam non sese paratos
 exhiberent? Hoc illa verbis multis, hoc lachry-
 mis, hoc plãctu & eiulatu, hoc insinatis clamoribus,
 hoc eiusmodi viuendi exemplis docuit,
 qualia de nullo alio, qui eam aut antecesserit,
 aut secutus sit, vel scripto cuiusquã vel sermone
 perceperimus: in laudem & gloriã Christi,
 qui cum Patre & Spiritu sancto viuut & re-
 gnat Deus per omnia secula seculorũ. Amen.
*Beda lib. 5. cap. 13. historie Anglicane sequentem hi-
 storiam valdè memorabilem refert. De Drihelo
 in prouincia Nordan Humbrorum, qui à mor-
 tuis resurgens, multa & tremenda & desideran-
 da, quæ viderat, narrauit.*

CAP. VIII.

His temporibus miraculum memorabile
 & an-

& antiquorum simile in Britannia factum est. Namque ad excitationem viuentium de morte animar, quidam aliquandiu mortuus ad vitam resurrexit corporis, & multa memoratu digna, quæ viderat narrauit. E quibus hic aliqua breuiter perstringenda esse putauit. Erat autem paterfamilias in regione Nordan Humbrorum, quæ vocatur Incuningum, religiosam cum domo sua gerens vitam. Qui infirmitate corporis tactus, & hac crescente per dies ad extrema perductus primo tempore noctis defunctus est. Sed diluculo reuiuiscens, ac repente residens, omnes, qui corpori stantes assederant, timore immenso percussos in fugam conuertit, vxortantum, quæ eum amplius amabat (quamuis multum tremens & pauida) remansit. Quamille consolatus: Noli, inquit, timere, quia iam verè resurrexi à morte, qua tenebar, & apud homines sum iterum viuere permissus. Non tamen ea mihi, qua ante consueueram, conuersatione, sed multum dissimili ex hoc tempore viuendum est. Statimque surgens abiit ad villulæ oratorium, & vsque ad diem in oratione persistens, mox omnem quam possederat substantiam in tres diuisit portiones, è quibus vnâ coniugi, alteram filiis tradidit, tertiam sibi ipsi retentans, statim pauperibus distribuit. Nec multò post sæculi curis absolutus ad monasterium Mailros, quod Tuidi fluminis circum

flexu maxima ex parte clauditur, perue-
 nit. Acceptaque tonsura, locum secretæ man-
 sionis, quam præuiderat Abbas, intrauit, & ibi
 usque ad diem mortis in tanta mentis & cor-
 poris contritione durauit, ut multa illum, quæ
 alios laterent, vel horrenda vel desideranda vi-
 disse (etiã si lingua sileret) vita loqueretur.
 Narrabat enim hoc modo, quod viderat: Lu-
 cidus, inquit, ad spectu, & clarus erat indumen-
 to, qui me ducebat, incedebamus autem ta-
 centes (ut videbatur mihi) contra ortum solis
 solstitialem, cūque ambularem, deuenimus
 ad vallem multæ latitudinis ac profunditatis,
 infinitæ autem longitudinis, quæ ad leuam
 nobis sita vnum latus flammis feruētibus ni-
 mium terribile, alterū furenti grandine ac fri-
 gore niuium omnia perflante atque vertente,
 non minus intolerabile præferebat. Vtrumque
 autem erat animabus hominum plenum, quæ
 vicissim hinc inde videbantur, quasi tempesta-
 tis impetu iactari. Cū enim feruores immē-
 sos tolerare non possent: proficiebant miseræ
 in medium frigoris infesti. Et cū neque ibi
 quippiam requiei inuenire valerent, resiliēbāt
 rursus vrendæ in medium flammarum inex-
 stinguibilium. Cūque hæc infelici vicissitu-
 dine longè lateque, prout adspicere poterant,
 sine vlla quietis interapedine, innumerabiliū
 spirituum deformium multitudo torqueretur,
 cogitare cepi, quod hic fortasse esset infernus,

de cuius tormentis intolerabilibus narrare se-
pius audiui. Respondit cogitationi mea du-
ctor, qui me præcedebat: Non hoc, inquit,
suspiceris, nõ enim hic infernus est ille quem
putas. At cum me hoc spectaculo tam horren-
do perterritum paulatim in vltiora produ-
ceret, vidi subito ante nos obscurari incipere
loca, & tenebris omnia repleti. Quas cum in-
trarem, in tantum paulisper condensate sunt,
vt nihil præter ipsas adspicerẽ, excepta duntaxat
specie & veste eius, qui me ducebat. Et
cum progredieremur sola sub nocte per um-
bras, ecce subito apparẽt ante nos crebri flam-
marum terrarum globi, adscendentes quasi de
puteo magno, rursumque decedentes in eun-
dem. Quò cum perductus essem, repente du-
ctor meus disparuit, ac me solum reliquit in
medio tenebrarum, ac horrendæ visionis. At
cum eidem globi ignium sine intermissione
modò alta peterent, modò ima barathri repe-
terent, cerno omnia que adscendebant fastigia
flammarum plena esse spiritibus hominũ, qui
instar fauillarum cum fumo adscendentium
nunc ad sublimiora proijcerentur, nunc retra-
ctis ignium vaporibus relaberẽtur in profun-
dum. Sed & foetor incõparabilis cum eisdem
vaporibus ebulliens, omnia illa tenebrarum
loca replebat. Et cum diutius ibi pauidus con-
sisterem, vtpote incertus quid agerem, quò
veterem gressum, quãve mihi finis maneret,
audio

audio subito post terga sonitum immanissimi
fletus ac miserrimi, simul & cachinnum
repirantem, quasi vulgi indocti capitis hosti-
us insultantis. Ut aarem sonitus idem cla-
rior redditus ad me vsque peruenit, confide-
no turbam malignorum spirituum, quæ ani-
mas hominum moerentes ciulantesque, ipsa
vero multum exultaas & cachinnans medias
illas trahebat in tenebras. E quibus videlicet
hominibus, vt dinoscere potui, quidam erat
monachus, vt clericus, quidam laicus, quædam
femina. Trahentes autem eos maligni spiri-
tus descenderunt in medium barathi illius
aduentis. Factumque est, vt cum longius sub-
stantibus eis, fletum hominū & risum dæmo-
norum clarè discernere nequirem, sonū ta-
men adhuc promiscuum in auribus haberem.
Intererea adscenderunt quidam spirituū obscu-
rorum de abyssu illa flammivoma, & accurrē-
tes circumdederunt me, atq; oculis flammam-
ibus, & de ore ac naribus ignem putidum ef-
fantes, angebant. Forcipibus quoque igneis,
quos tenebant in manibus minitabantur me
comprehendere, nec tamen me vllatenus con-
tingere, tametsi terrere præsumebant. Qui-
cum vndique versum hostibus & cœcitate te-
nebrarum conclusus huc illucque oculos cir-
cumferrem, si fortè alicūdè quid auxiliij, quo
saluaret, adueniret, apparuit retro viam qua
ven-

ven-

veneram quasi fulgor stellæ micantis inter te-
 nebras, qui paulatim crescens, & ad me oculus
 festinans, vbi appropinquavit, dispersi sum &
 aufugerunt omnes, qui me forcibus rape-
 re quærebant spiritus infesti. Ille autem qui
 adueniens eos fugavit, erat ipse qui me ante
 ducebat. Qui mox conuersus ad dexterum
 iter, quasi contra ortum Solis brumalem me
 ducere cœpit. Nec mora exemptum tenebris
 in auras me serenæ lucis educit. Cumque me
 in luce aperta duceret, vidi ante nos murum
 permaximum, cuius neque longitudini hinc
 vel inde, neque altitudini vllus esse terminus
 videretur. Cœpi autem mirari, quare ad mu-
 rum accederemus, cum in eo nullam ianuam
 vel fenestram, vel adscensum alicubi conspi-
 cerem. Cum ergo peruenissemus ad murum,
 statim nescio quo ordine fuimus in summi-
 tate eius. Et ecce ibi erat campus latissimus
 ac lætissimus, tantâque fragrantia vernantium
 flosculorum plenus, vt omnem mox fœtorem
 tenebrosi fornacis, qui me peruaserat, effuga-
 ret admirandi huius suauitas odoris. Tanta autē
 lux cuncta ea loca perfuderat, vt omni splen-
 dore dici siue Solis meridiani radiis videretur
 esse præclarior. Erantq; in hoc campo innume-
 ra hominum albatorum contenticula, sedes-
 que plurimę agminum lætantium. Cumque
 inter choros felicium incolarum medios me
 duceret, cogitare cœpi, quod hoc fortasse
 esset

RAR.
 is intere
 de ocus
 pelli sunt &
 pibus rpe
 autem qui
 ui me ante
 dexterum
 malem me
 m tenebris
 umque me
 os murum
 adini hinc
 e terminus
 are ad mu
 mianuam
 bi conspi
 murum,
 in summi
 latissimus
 rnantium
 e fecerem
 ar, effuga
 tanta autē
 mi splen
 videretur
 innume
 la, sedes
 Cumque
 edios me
 e fortasse
 ellet

ellet regnum caelorum, de quo praedicare saepius audiui. Respondit ille cogitari meo: Non, inquiens, hoc est regnum caelorum quod auumamas. Cumque procedentes transissemus, & has beatorum mansiones spirituum, adspicio ante nos multo maiorem luminis gratiam, quam prius, in qua etiam vocem cantantium dulcissimam audiui, & odoris fragrantia miri tanta de loco effundebatur, ut is quem antea degustans quasi maximum rebar, iam permotus mihi odor videretur. Sicut enim lux illa campi florentis eximia in comparatione eius, quae nunc apparuit lucis, tenuissima prorsus videbatur & parua. In cuius amoenitatem loci cum nos intraturos sperarem, repente ductor substitit, nec mora, gressum retorquens, ipsa me via, qua venimus, reduxit. Cumque reuersi perueniremus ad mansiones illas letas spirituum candidatorum, dixit mihi: Scis, quae sint ista omnia, quae vidisti? Respondi ego: Non. & ait: Vallis illa, quam adspexi flammis seruentibus, & frigoribus horrenda rigidis, iste est locus, in quo examinanda & castiganda sunt animae illorum, qui differentes confiteri & emendare scelera sua quae fecerunt, in ipso tamen mortis articulo ad poenitentiam confugiunt, & sic de corpore exeunt, qui tamen, quia confessionem & poenitentiam vel in morte habuerunt, omnes in die iudicii ad regnum caelorum perueniunt. Multos autem preces viventium &

P p elec

394 COLLATION. SACRAR.
eleemosynæ & ieiunia, & maximè celebra-
tio Missarum, vt etiam ante diem iudicij libe-
rentur, adiuuant. Porrò, puteus ille flammivou-
mus ac putidus quem vidisti, ipsum est os ge-
hennæ, in quo quicumque semel incidit,
nunquam inde liberabitur in æuum. Locus
verò ille florifer, in quo pulcherrimam hanc
iuuentutem iucundari ac fulgure conspicis,
ipse est, in quo recipiuntur animæ eorum, qui
in bonis quidem operibus de corpore exeunt,
non tamen sunt tantæ perfectionis, vt in re-
gnum cælorum statim mercantur introduci:
qui tamen omnes in die iudicij ad visionem
Christi & gaudia regni cælestis intrabunt.
Nam quicumque in omni verbo & opere &
cogitatione perfecti sunt, mox de corpore e-
gressi ad regnum cæleste perueniunt. Ad cuius
vicinia pertinet locus ille, vbi sonum cantile-
næ dulcis cum odore suauitatis ac splendore
lucis audisti. Tu autem, quia nunc ad corpus
reuertere, & rursus inter homines viuere debes,
si actus tuos curiosius discutere, & mores ser-
monesq; tuos in rectitudine ac simplicitate
seruare studueris, accipies ipse post mortem
locum mansionis inter hæc, quæ cernis agni-
na lætabunda spirituum beatorum. Namque
ego cum ad tempus abscissem abs te, ad hoc
feci, vt quid de te fieri deberet, agnoscerem.
Hæc mihi cum dixisset, multū deestatus sum
reuertere ad corpus, delectatus nimirum suauitatis

LIBER VIII.

399

tate ac decore loci illius, quem intuebar, si-
 mul & consortio eorum, quos in illo esse vi-
 debam. Nec tamen ductorem meum aliquid
 rogare audebam. Sed inter hæc nescio quo or-
 dine repente inter homines me vivere cerno.
 Hæc & alia, quæ viderat idem vir Domini, nõ
 omnibus passim desidiosus ac vitæ suæ incu-
 nosis referre volebat, sed illis solummodo, qui
 vel tormentorum metu perterriti, vel spe gau-
 diorum perennium delectati profectum pie-
 tatis ex eius verbis haurire volebant. Denique
 in vicinia cellæ illius habitabat quidam mo-
 nachus nomine Genigils presbyteratus etiam
 (quem bonis operibus adornabat) gradu præ-
 eminens, qui adhuc superest, & in Hybernia
 insula solitarius ultimam vitæ ætatem pane ci-
 bario & frigida aqua sustentat. Hic sæpius ad
 eundem virum ingrediens, audiuit ab eo re-
 petita interrogatione, quæ & qualia essent,
 quæ exutus corpore viderat. Per cuius relatio-
 nem ad nostram quoque agnitionem perue-
 nit, quæ de his pauca perstrinximus. Narra-
 bat autem visiones suas etiam regi Alfrido, vi-
 ro vndequaque doctissimo, & tam libenter,
 tumque studiosè ab illo auditus est, ut eius ro-
 gatu in monasterio supra memorato indutus
 monastica sit tonsura coronatus, atque ad
 eum audiendum sapissimè cum illas in partes
 devenisset, accederet. Cui videlicet monaste-
 rio tempore illo religiosæ ac modestæ vitæ Ab-
 bas

P P 2

896 COLLATION. SACRAR.

bas & presbyter Ediluualdus præerat, qui nunc
 episcopalem Lindisfarnensis Ecclesiæ cathedram
 condignis gradu actibus tenet. Accepit
 autem in eodem monasterio locum mansionis
 secretiorem, ubi liberius continuis in orationibus
 famularui sui cōditoris vacaret. Et quoniam
 locus ipse super ripam fluminis erat situs,
 solebat hunc creber ob magnum castigandi
 corporis affectū ingredi, ac sæpius in eo super
 permeantibus vndis immergi, sicq; ibidē quā-
 diu sustinere posse videbatur, psalmis vel pre-
 cibus insistere, fixisq; manere, adscendente
 aqua fluminis vsque ad lumbos, aliquando &
 vsque ad collum, atque inde egrediens ad ter-
 ram nunquam ipsa vestimenta vda vel algida
 deponere curabat, donec ex suo corpore cale-
 fierent & sicarentur. Cūque tempore hyemali
 defluentibus circa eum semistractarum
 crustis glaciū, quas & ipse aliquando con-
 triuerat, quo haberet locum standi sue im-
 mergendi se in fluuio, dicerentque qui vide-
 bant: Mirum frater Drithelme (hoc enim erat
 viro nomen) quod tantam frigoris asperita-
 tem vlla ratione tolerare præuales. Responde-
 bat ille simpliciter (erat nanque homo simpli-
 cis ingenij ac moderatæ naturæ) Frigidiora e-
 go vidi. Et cū dicerēt: Mirum, quod tam au-
 steram tenere continentiam velis: Responde-
 bat: Austeriora ego vidi. Sicque vsq; in idem
 suæ vocationis infatigabili caelestium bono-
 rum

rum desiderio corpus senile inter quotidiana
ieiunia domabat, multisque & verbo & con-
uersatione saluti fuit.

*Admirabilis historia de quodam fabro defuncto, ac
vitæ restituito.*

CAP. IX.

Circa annum Domini 1480. in ducatu &
ciuitate Iuliacensi contigisse, multorum
fidedignissimorum relatione cognouimus,
fabrum nempe ferrarium, ex morbo defun-
ctum, loculoque impositum. Apud cuius ca-
dauer cum vicini in proximo conclaui, excu-
bias ex more ageret, defunctus diuina dispen-
satione vitæ restituitur. Qui exurgens fasciis
& linteis funebribus obuolutus, ad excubito-
res istos iam poculis somni vigilantimq; mo-
lestiam discutientes progreditur. Quo viso
terrui illi, fugam capessunt. Spectrum esse arbi-
trantes. Faber vero rediuius, cum alloquio
suo terrorem illorum paulatim leniisset,
quod reliquum vitæ diuinitus accepit, longè
diuersa, quam prius, ratione transegit. Siqui-
dem nunquam ridere aut vanis sæculoque v-
sitatis oblectamentis vacare visus est. Cum ad
matutinas preces iuge sacrificium, aut ad ve-
speras campanarum sonus ederetur, ille protin-
us malleo & incude relicta, ad Ecclesiam fe-
stinabat, nulla Ecclesiasticarum precum tem-
pora prætermittens, ut quæ, & qualia in altero
sæculo vidisset, etsi ipse taceret, vel sola vita